

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

NGUYỄN VĂN CƯỜNG

**QUẢN LÝ THU THUẾ
THÔNG QUA MỐI QUAN HỆ GIỮA
KẾ TOÁN TÀI CHÍNH VÀ KẾ TOÁN THUẾ**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh - Năm 2018

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

NGUYỄN VĂN CƯỜNG

**QUẢN LÝ THU THUẾ
THÔNG QUA MÔI QUAN HỆ GIỮA
KẾ TOÁN TÀI CHÍNH VÀ KẾ TOÁN THUẾ**

Chuyên ngành: TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

Mã số ngành: 9340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

**Người hướng dẫn khoa học:
NGND.GS.TS. NGUYỄN THANH TUYỀN**

Tp. Hồ Chí Minh - Năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: đề tài “Quản lý thu thuế thông qua mối quan hệ giữa kế toán tài chính và kế toán thuế” là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của Người hướng dẫn khoa học: NGND.GS.TS. Nguyễn Thanh Tuyền.

Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong Luận án là trung thực và chưa có ai công bố trong bất kỳ công trình khoa học nào khác, ngoại trừ một số kết quả được công bố trong các công trình khoa học của chính Tác giả.

Tất cả những nội dung được kế thừa, tham khảo từ nguồn tài liệu khác đều được Tác giả trích dẫn đầy đủ và ghi nguồn cụ thể trong Danh mục các tài liệu tham khảo.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

NGUYỄN VĂN CƯƠNG

LỜI CẢM ƠN

Sau thời gian học tập, nghiên cứu để thực hiện các chuyên đề và luận án tại Trường Đại Học Kinh Tế TP. HCM. Tôi xin trân trọng cảm ơn:

Lời cảm ơn chân thành đầu tiên tôi xin gửi đến quý thầy, cô của Trường Đại Học Kinh Tế TP. HCM, đặc biệt là các thầy, cô trong khoa Tài chính công đã tận tình giảng dạy, hướng dẫn, truyền đạt cho tôi những kiến thức quý giá trong suốt thời gian học tập và nghiên cứu. Tôi xin gửi lời trân trọng đặc biệt cảm ơn đến Quý Thầy: NGND.GS.TS. NGUYỄN THANH TUYỀN, người đã luôn quan tâm, hướng dẫn tôi từ quá trình thực hiện các chuyên đề đến việc hoàn thành luận án nghiên cứu sinh.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn các thầy, cô của trường Đại học, Cao đẳng, các anh, chị của các cơ quan thuế, các công ty kiểm toán và doanh nghiệp ở một số tỉnh và TP.HCM... theo phụ lục đính kèm, đã hỗ trợ tôi hoàn thành việc khảo sát và góp ý cho tôi rất nhiều trong thời gian thực hiện luận án này.

Cuối cùng, Tôi xin kính chúc quý thầy, cô luôn dồi dào sức khỏe, hạnh phúc và thành công trong sự nghiệp giảng dạy cao quý của mình. Kính chúc quý anh, chị luôn mạnh khỏe, hạnh phúc và luôn thành công trong công việc và cuộc sống.

Xin chân thành cảm ơn.

NGUYỄN VĂN CƯƠNG

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC iii	
DANH MỤC CÁC BẢNG	ix
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ.....	xi
DANH MỤC CÁC HÌNH	xii
DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ	xiii
DANH MỤC CÁC PHỤ LỤC.....	xiv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	xvi
LỜI GIỚI THIỆU	xviii
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU.....	1
1.1. Ý nghĩa của đề tài nghiên cứu	1
1.2. Mục tiêu nghiên cứu và câu hỏi nghiên cứu	3
1.2.1. Mục tiêu nghiên cứu tổng thể	3
1.2.2. Mục tiêu nghiên cứu cụ thể.....	3
1.2.3. Câu hỏi nghiên cứu	3
1.3. Phạm vi và đối tượng nghiên cứu.....	4
1.3.1. Đối tượng nghiên cứu	4
1.3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	4
1.4. Phương pháp nghiên cứu	4
1.5. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....	5
1.5.1. Ý nghĩa khoa học	5
1.5.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	6
CHƯƠNG 2. TỔNG QUAN LÝ THUYẾT NGHIÊN CỨU	7
2.1. Khung khái niệm	7
2.1.1. Chính sách thuế, quản lý thuế và quản lý thu thuế	7
2.1.2. Kế toán tài chính & kế toán thuế	12

2.2. Mỗi quan hệ giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	15
2.2.1. Mục tiêu của thuế và kế toán	15
2.2.2. Mỗi quan hệ giữa kế toán tài chính và kế toán thuế	17
2.3. Tổng quan lý thuyết nghiên cứu	19
2.3.1. Các nghiên cứu lý thuyết trên thế giới	19
2.3.2. Các nghiên cứu lý thuyết tại Việt Nam.....	28
2.3.3. Đánh giá các nghiên cứu về khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	42
2.3.4. Những kết quả đạt được từ các nghiên cứu trước và những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu.....	46
2.4. Phân tích mối quan hệ giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	50
2.4.1. Sự tương đồng giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	50
2.4.2. Sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	50
2.4.3. Các yếu tố tạo ra sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	52
2.4.4. Phân tích mức độ khác nhau giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	53
2.4.5. Phân tích các yếu tố tạo ra chênh lệch giữa lợi nhuận kế toán trước thuế và thu nhập chịu thuế	55
2.5. Sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý thu thuế	59
2.5.1. Hiệu quả quản lý thu thuế	59
2.5.2. Sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế ảnh hưởng đến quản lý thu thuế.....	59
2.6. Hệ thống các lý thuyết đã có	59
2.6.1. Tương đồng giữa kế toán và thuế	60
2.6.2. Kế toán và thuế độc lập nhau	60
2.6.3. Kế toán dựa vào thuế	61
2.6.4. Kế toán là cơ sở để tính thuế.....	61
2.6.5. Liên kết giữa kế toán và thuế	62
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	63

CHƯƠNG 3. THIẾT KẾ NGHIÊN CỨU.....	64
3.1. Phương pháp nghiên cứu	64
3.2. Phương pháp nghiên cứu định tính	64
3.2.1. Lựa chọn phương pháp	64
3.2.2. Quy trình nghiên cứu	66
3.2.3. Nguồn dữ liệu, phương pháp thu thập và phân tích dữ liệu.....	68
3.2.4. Đối tượng khảo sát trong nghiên cứu.....	69
3.2.5. Các bước thực hiện phân tích dữ liệu	69
3.2.6. Các bước khảo sát	70
3.3. Phân tích phương sai ANOVA (Analysis of Variance)	74
3.4. Mô hình Logit và Probit	75
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3.....	80
CHƯƠNG 4. THỰC TRẠNG VỀ QUẢN LÝ THU THUẾ THÔNG QUA MỐI	
 QUAN HỆ GIỮA KẾ TOÁN TÀI CHÍNH VÀ KẾ TOÁN	
 THUẾ	81
4.1. Thực trạng về mối quan hệ giữa kế toán tài chính & kế toán thuế trong	
quản lý thu thuế	81
4.1.1. Thực trạng về môi trường hoạt động giữa kế toán và thuế.....	81
4.1.2. Thực trạng về mối quan hệ giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	
trong quản lý thu thuế	83
4.1.3. Thực trạng về sự liên kết trong quản lý thu thuế giữa kế toán tài chính	
& kế toán thuế.....	84
4.2. Những kết quả trong quản lý thu thuế thông qua quan hệ giữa kế toán tài	
chính & kế toán thuế.....	85
4.3. Những ảnh hưởng trong quản lý thu thuế bởi tồn tại khác biệt giữa kế	
toán tài chính & kế toán thuế.....	89
4.3.1. Những rủi ro bắt nguồn từ sự khác nhau giữa kế toán tài chính & kế	
toán thuế.....	89

4.3.2. Ảnh hưởng của sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế đến hiệu quả quản lý thu thuế.....	90
4.3.3. Nguyên nhân dẫn đến sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	91
KẾT LUẬN CHƯƠNG 4.....	96
CHƯƠNG 5. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VỀ MỐI QUAN HỆ GIỮA KẾ TOÁN TÀI CHÍNH & KẾ TOÁN THUẾ TRONG QUẢN LÝ THU THUẾ.....	97
5.1. Kết quả nghiên cứu theo phương pháp định tính	97
5.1.1. Đánh giá chung về đối tượng khảo sát theo số năm kinh nghiệm	97
5.1.2. Tổng hợp chung về xác định sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	98
5.1.3. Tổng hợp mức độ ảnh hưởng của sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	100
5.1.4. Phân tích kết quả khảo sát về xu hướng liên kết giữa kế toán - thuế	103
5.1.5. Phân tích kết quả khảo sát về Thời gian thực hiện nghĩa vụ thuế của doanh nghiệp.....	106
5.1.6. Nhận xét chung về kết quả nghiên cứu định tính.....	107
5.2. Kết quả nghiên cứu theo phương pháp định lượng	109
5.2.1. Kết quả phân tích phương sai ANOVA	109
5.2.2. Kết quả mô hình Probit và Logit.....	112
5.2.3. Nhận xét chung về kết quả nghiên cứu theo phương pháp định lượng	114
5.3. Đánh giá chung về kết quả khảo sát	115
KẾT LUẬN CHƯƠNG 5.....	119
CHƯƠNG 6. KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH	120
6.1. Nhận xét chung, lý thuyết đề xuất và đóng góp của nghiên cứu.....	120
6.1.1. Nhận xét chung	120

6.1.2. Bàn luận kết quả nghiên cứu.....	121
6.1.3. Xây dựng giả thuyết nghiên cứu	124
6.1.4. Một số gợi ý về mặt chính sách	128
6.1.5. Đóng góp của Luận án	130
6.2. Tổng kết nghiên cứu và hướng xử lý các đề xuất đối với từng nhóm khác biệt	132
6.2.1. Đánh giá các nghiên cứu về sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế.....	132
6.2.2. Các yếu tố tạo ra sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	133
6.2.3. Các chỉ tiêu điển hình tạo ra chênh lệch giữa lợi nhuận kế toán trước thuế và thu nhập chịu thuế	133
6.2.4. Tổng hợp các dạng khác biệt - Các trường hợp điển hình.....	133
6.2.5. Tổng hợp các nhóm yếu tố tạo ra chênh lệch giữa lợi nhuận kế toán trước thuế và thu nhập chịu thuế.....	134
6.2.6. Các hướng xử lý đề xuất	134
6.3. Giải pháp liên kết giữa kế toán tài chính & kế toán thuế	136
6.3.1. Giải pháp liên kết trực tiếp.....	136
6.3.2. Giải pháp liên kết gián tiếp	138
6.4. Các giải pháp khắc phục sự khác biệt giữa kế toán tài chính & kế toán thuế ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý thu thuế.....	139
6.4.1. Các cơ quan quản lý và các nhà hoạch định chính sách	139
6.4.2. Vai trò của các cơ quan quản lý nhà nước và đơn vị khác	140
6.5. Hàm ý về chính sách	140
6.5.1. Đối với chính phủ.....	140
6.5.2. Đối với Bộ Tài chính	140
6.5.3. Đối với các cơ quan quản lý thu thuế và các đơn vị khác	142
6.6. Giới hạn nghiên cứu và hướng nghiên cứu tiếp theo	142
KẾT LUẬN CHƯƠNG 6.....	144

KẾT LUẬN CHUNG	146
CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ	148
TÀI LIỆU THAM KHẢO	149
PHỤ LỤC	160